

Hygieniaohjeistus varhaiskasvatukseen

Sisältö

1. YLEISTÄ.....	3
2. KÄSIHYGIENIA.....	3
2.1 Korut ja kynnet	3
2.2 Käsien pesu ja kuivaus	3
2.3 Käsihuuhteen käyttö	4
2.4 Suojakäsineiden käyttö	5
3. WC- JA POTTAHYGIENIA	5
3.1 Vaipan vaihto	6
3.2 Potan käyttäjät/pottailu	6
3.3 WC-pöntön ja pöntön supistajan käyttäjät.....	7
4. NIISTÄMIS-, AIVASTAMIS- JA YSKIMISHYGIENIA	7
5. SUUHYGIENIA	7
5.1 Hampaiden harjaus.....	7
5.2 Tutin ja tuttipullon käyttö.....	8
5.3 Juomapullojen käyttö kesän ulkoilussa.....	8
6. LELUHYGIENIA.....	8
6.1 Unilelut	8
7. RUOKAILUHYGIENIA	9
8. VUODEVAATEHYGIENIA.....	9
9. SIIVOUS PÄIVÄKODISSA	9
10. ERITETAHRADESINFEKTIO	10
11. EPIDEMIATILANTEET	11

1. YLEISTÄ

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyvinvoivalla lapsella on mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset.

Tämän ohjeistuksen tarkoituksena on antaa käytännön ohjeita, joiden avulla on saavutettu hyviä tuloksia lasten sairastavuuden vähentämiseksi. Sairastamista ei voida kokonaan estää, mutta oikeilla ja yhtenäisillä toimintakäytänteillä sitä voidaan vähentää. Ohjeiden avulla luodaan yhtenevät käytännöt ja ohjeistus toimii myös uusien työntekijöiden perehdytysvälineenä.

On tärkeää, että hygieniaohteita noudatetaan aina, riippumatta infektiotilanteesta. Taudinaiheuttajia on aina liikkeellä ja useimmissa infektio-taudeissa tarttuvuus on suurta. Tarttuminen on suurimmillaan taudin alussa.

2. KÄSIHYGIENIA

Tärkeintä infektioiden torjunnassa on hyvä käsihygienia. Käsissä olevat mikrobit siirtyvät helposti suun, nenän ja silmien limakalvoille, jotka toimivat infektiopotteina elimistöön. Aikuiset vastaavat omasta ja lasten käsihygienian toteutumisesta varhaiskasvatuksessa.

2.1 Korut ja kynnet

Koruttomuus on hyvän käsihygienian perusedellytys. Pitkien kynsien, sormuksien, kellojen, rannekorujen, aktiivirannekkeiden ja rakennekynsien käyttö lisäävät käsien mikrobimäärää ja käsihuuhe ei pääse niiden alle vaikuttamaan. Mikrobeja jää korujen pinnalle ja alle, josta ne pääsevät siirtymään muualle käsiin aiheuttamaan tartuntoja. Hyvän käsihygienian toteutumiseksi suositetaan henkilökunnan koruttomuutta työpäivän aikana. Työntekijä poistaa sormukset, rannekorut ja kellot työpäivän ajaksi. Lisäksi tulee huolehtia, että kynnet ovat lyhyet ja kynnenaluset puhtaat. Rakennekynsien käyttöä ei suositella. Kasvojen alueen lävistyksiset suositellaan myös poistettavaksi työpäivän ajaksi.

2.2 Käsien pesu ja kuivaus

- käytä nestemäistä saippuaa ja juoksevaa vettä
- hankaa käsiä joka puolelta (vähintään 20 sekuntia)
- huuhtelee kädet hyvin

- kuivaa kädet
- sulje hana kertakäyttöpaperin avulla

Lasten käsien pesu aina

- hoitoon tullessa ja lähtiessä huoltajien valvomana
- ulkoilun jälkeen
- ennen ruokailua
- WC:ssä käynnin jälkeen
- jos lapsi on leikkinyt sairastuneen ja kotiin lähetetyn lapsen kanssa
- aivastamisen / nenän niistämisen jälkeen
- kun käsissä on näkyvää likaa.

Lasten käsien pesua on hyvä ohjeistaa käsienpesualtaan viereen asetetuin kuvin. Henkilökunnan tehtävä on valvoa lasten käsienpesua hoitopäivän aikana.

Henkilökunnan käsien pesu aina

- työhön tullessa
- ennen/ jälkeen ruuan jakamisen tai ruokailun
- WC:ssä käynnin jälkeen
- eritekontaktin jälkeen
- oltuaan kontaktissa sairastuneen lapsen kanssa
- pöytien pyyhkimisen jälkeen
- joka lapsen WC- toimien jälkeen/ vaipanvaihdon jälkeen
- aivastamisen /nenän niistämisen jälkeen
- lasten riisumisen jälkeen/ ulkoilusta tullessa
- eritteiden siivoamisen jälkeen
- kun käsissä on näkyvää likaa.

Kädet kuivataan aina käsipaperiin. Käsipaperit säilytetään seinätelineessä tai vaihtoehtoisesti altaan yläpuolella olevassa hyllyssä/korissa, suojassa vesiroiskeilta.

2.3 Käsihuhteen käyttö

Käsihuuhde annostellaan kuiviin käsiin ja hierotaan huolellisesti. Huuhteen käyttö on erityisen tärkeää epidemia-aikoina sekä silloin kun käsien saippuapesu ei ole mahdollista (esim. retket).

- aikuinen ottaa käsihuuhdetta vähintään 2 painallusta (2-3 ml), lapsen käteen riittää 1 painallus

- aikuinen annostelee lapsille käsihuuhteen
- huuhdetta säilytetään lasten ulottumattomissa, mutta helposti saatavilla
- levitetään kuiviin käsiin
- hiero kaikkialle käsiin, erityisen hyvin sormenpäihin ja – väleihin, unohtamatta ranteita

Käsihuuhteen käytöstä on hyvä olla esillä kuvallinen ohje.

Henkilökunnan käsihuuhteen käyttö aina

- suojakäsineiden riisumisen jälkeen

Lasten käsihuuhteiden käyttö

- epidemiatilanteissa käsien pesun jälkeen
- ruokasalissa apulaisina toimiville lapsille

2.4 Suojakäsineiden käyttö

Henkilökunta käyttää kertakäyttökäsineitä, joita ei pestä eikä desinfioida. Suojakäsineet ovat lapsikohtaiset. Suojakäsinepaketit säilytetään seinätelineessä tai kaapissa suojassa roiskeilta. Käytä aina käsihuuhdetta ennen suojakäsineiden pukemista ja heti niiden riisumisen jälkeen. Varo koskettelemasta likaisilla suojakäsineillä ympäristöäsi, riisu ne heti käytön jälkeen ja pane suoraan roskeen.

Suojakäsineitä käytetään

- vaippaa vaihdettaessa
- pottaa tyhjennettäessä ja pestessä
- lasten pyllyä pyyhkiessä
- eritteiden siivoamisen yhteydessä
- pepunpesualtaan puhdistamisen yhteydessä

3. WC- JA POTTAHYGIENIA

Lapset käyvät potalla ja WC:ssä valvotusti. Lasta avustetaan tarpeen mukaan pyllyn pyyhkimisessä ja käsihygieniassa. WC-pöntön ja pintojen mahdolliset eritteet poistetaan välittömästi ja potta tyhjennetään WC-pönttöön. Työntekijä pesee kädet tai käyttää käsihuuhdetta pottatyöskentelyn jälkeen. Lapsen kädet pestään potalla käynnin jälkeen. WC-tiloissa käytettäviä leluja ja pottakirjoja ei käytetä muualla. Huomioidaan päivittäin niiden puhdistus.

3.1 Vaipan vaihto

Vaippakäytännöt sovitaan huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa. Hygieniasyistä varhaiskasvatuksessa käytetään ensisijaisesti kertakäyttövaippoja.

Vaipanvaihtoalusta

- helposti puhdistettava, kosteutta imevä ja pestävä
- alusta puhdistetaan jokaisen käytön jälkeen puhdistusaineella tai tarpeen vaatiessa desinfioidaan
- alustan suojana on lapsikohtainen, kertakäyttöinen paperiliina
- jos vaipat vaihdetaan sylissä, kasvattaja pukee muovisen kertakäyttöesiliinan ylleen

Vaipan vaihto

- käytä suojakäsineitä
- lapsen likaiset vaatteet eheään muovipussiin ja lapsen lokeroon
- likainen vaippa suoraan kannelliseen, jalalla avattavaan roskakoriin (ei pöydälle) - kakkavaippa lisäksi muovipussiin
- pese peppu juoksevan veden alla
- käytä kuivaamiseen paperipyhettä
- suojakäsineet roskeen
- alustan kertakäyttöinen suoja roskeen
- pese lapsen kädet ja kuivaa hyvin
- huuhtelee pesuallas ja tarvittaessa pese pesuaineella
- jos pyllynpesuallasta käytetään myös pottien pesuun, huuhdellaan allas joka käytön jälkeen
- pese kädet hyvin ja käytä käsihuuhdetta

3.2 Potan käyttäjät/pottailu

Aikuinen on aina valvomassa WC:ssä lapsen istuessa potalla. Potta tyhjennetään aina WC-pönttöön. Potta huuhdellaan ja tarvittaessa desinfioidaan jokaisen käyttökerran jälkeen. Lapsen opetellessa kuivaksi, päiväunille voi laittaa lapselle myös edellisillä päiväunilla käytetyn kuivan vaipan. Kyseinen vaippa laitetaan muovipussiin odottamaan seuraavan päivän päiväunia. Mikäli vaippa pysyy kuivana koko viikon, laitetaan se roskeen viikon jälkeen.

3.3 WC-pöntön ja pöntön supistajan käyttäjät

- kasvattaja valvoo lasten WC-käynnit
- tarvittaessa aikuinen pyyhkii pepun/ tarkistaa lapsen pyyhkimisen
- WC-pöntöllä käytetään tarvittaessa supistajaa
- WC-pöntön kansi suljetaan ja vedetään, tarkistetaan istuimen puhtaus, tarvittaessa puhdistetaan pesuaineella
- kasvattaja vastaa lasten käsihygienian toteutumisesta

4. NIISTÄMIS-, AIVASTAMIS- JA YSKIMISHYGIENIA

Hengitystieinfektiot tarttuvat pisaroiden välityksellä. Lapsille opetetaan yskimään ja aivastamaan kyynärtaipeeseen. Nenän niistämiseen käytettävän kertakäyttöpaperin on oltava riittävän paksua, jotta se suojaaa niistäjän käden. Pienten lasten nenän niistäminen on aikuinen. Käytetty nenäliina laitetaan välittömästi roskakoriin. Nenän niistämisen jälkeen aikuisen kädet desinfioidaan, ellei käsissä ole eritettä. Lapset pesevät kädet, jos ovat niistäneet itse.

- opasta lapsia yskimään ja aivastamaan kyynärtaipeeseen
- suojaaa kädet paperilla niistäessäsi lapsen nenää, laita paperi käytön jälkeen suoraan roskiin
- desinfioidu kädet tai pese ne pesunesteellä niistämisen jälkeen

5. SUUHYGIENIA

5.1 Hampaiden harjaus

Suun terveyden perustan muodostumisen kannalta on tärkeää, että lapsi omaksuu varhain tavan harjata hampaansa säännöllisesti, vähintään kaksi kertaa päivässä aamuin illoin. Tässä koodissa on suuri merkitys.

Varhaiskasvatuksessa lapset eivät pese hampaita, vaan heille annetaan ksylitolipastilli ruokailun jälkeen. Se ei korvaa vanhempien vastuulla olevaa hampaiden harjausta.

Vuoropäivähoidossa olevien lasten hampaiden hoitaminen

- vanhemmat tuovat päiväkotiin pienen, pehmeän hammasharjan
- hammasharjoja säilytetään niin, etteivät harjat kosketa toisiaan
- harjat huuhdellaan kuumalla vedellä käytön jälkeen

- harjat vaihdetaan, kun harjakset ovat hajallaan
- fluorihammastahna tuodaan kotoa ja se on henkilökohtainen

5.2 Tutin ja tuttipullon käyttö

Tutin käytöstä sovitaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa. Kahden vuoden ikä on paras ikä luopua tutista, koska silloin ei vielä ole syntynyt suurta kiintymyssuhdetta tuttiin.

Mikäli lapsi käyttää tuttia, sen pitää olla selvästi merkattu, jotta tutit eivät pääse vaihtumaan. Tutit säilytetään omissa rasioissaan. Tuttien puhtaudesta ja kunnosta huolehtiminen on kotien vastuulla.

Lapselle tuodaan oma, nimetty tuttipullo. Käytön jälkeen pullo huuhdellaan ja laitetaan päivittäin huoltajien mukana kotiin pesuun.

5.3 Juomapullojen käyttö kesän ulkoilussa

Päiväkodissa on käytössä vesikanisterit ja kupit kesän ulkoiluihin juomista varten. Emme suosittele juomapullojen käyttöä päiväkodissa.

6. LELUHYGIENIA

Lelut, joita lapset laittavat suuhunsa, suositellaan pesemään / pyyhkimään mahdollisimman usein. Lelut, jotka eivät kestä vesipesua, voidaan pyyhkiä pelkällä mikrokuitupyyhkeellä. Jatkuvässä käytössä olevat lelut suositellaan pestäväksi viikoittain ja aina, kun niissä on näkyvää likaa. Taikataikinat vaihdetaan 2–3 kuukauden väliajoin uusiin. Leluja kierrätetään poistamalla ne välillä 2–4 viikoksi käytöstä. Näin niiden bakteeri- ja virusmäärä vähenee. Kotoa tuodut lelupäivälelut pyydetään kotona puhdistamaan ennen hoitoon tuontia.

6.1 Unilelut

Kotoa tuodaan unilelu, joka voi jäädä hoitoon (eri lelu kotona, kuin hoidossa). Unilelut viedään kotiin pestäväksi säännöllisesti, mielellään viikoittain. Unilelut säilytetään lepohuoneessa eikä niitä käytetä leikeissä.

7. RUOKAILUHYGIENIA

Kauhajoen kaupungissa on ohjeet ruoan säilytykseen, valmistamiseen, kuljetukseen ja tarjoiluun liittyen.

Avustajana toimivat lapset käyttävät käsihuuhdetta ennen ruokailussa avustamista. Lapset ottavat ruuan itse linjastosta. Jos lapsi hakee lisää ruokaa, kasvattaja antaa annoksen. Omat ruokailuvälineensä lapset palauttavat astiakärryyn. Ruokailun jälkeen lapset pyyhkivät pöydästä oman paikkansa.

Infektioaikoina vältetään lasten osallistumisia ruuan jakeluun. Tarjoilutasot ja ruokapöydät pyyhitään aina ennen tarjoilua sekä ruokailun jälkeen. Ruokaa ei jäähdytetä puhaltamalla. Kun nimikoituja mukeja on käytössä, etenkin kesäaikana, ne pestään päivittäin.

8. VUODEVAATEHYGIENIA

Vuodevaatteissa on runsaasti mikrobeja. Vuodevaatteet ovat henkilökohtaisia. Kun vuodetta käytetään toiselle lapselle, vuode puretaan vuodevaatteista kokonaan ja pedataan toiselle käyttäjälle uudet vuodevaatteet. Vuodevaatteet säilytetään vuoteissa tai nimellä varustetuissa pusseissa tai lasten kaapeissa / hyllyissä.

- Jos vuodevaatteissa on näkyvää likaa, ne vaihdetaan heti, muuten vaihto tapahtuu noin viiden viikon välein ja tarvittaessa useammin (huom. tartunta-ajat)
- pyykki laitetaan suoraan pyykkipussiin
- likaisia vuodevaatteita käsiteltäessä työntekijän tulee käyttää suojakäsineitä
- tyyny, peitot ja sängyt pestään tarvittaessa, vähintään kerran vuodessa.

9. SIIVOUS PÄIVÄKODISSA

Päiväkodin siivouksen tavoitteena on luoda lapsille ja henkilökunnalle viihtyisä, terveellinen ja turvallinen työympäristö. Päiväkodin hyvä puhtaustaso saavutetaan koko henkilökunnan hyvällä yhteistyöllä. Päävastuu siivouksesta on ammattitaitoisilla tilahuoltajilla, mutta myös päiväkodin henkilökunta osallistuu siisteyden ylläpitoon mm. pyyhkimällä hoitotasoja, siivoamalla eritetahroja ja vastaamalla yleisestä järjestyksestä. Päiväkodeissa pinnoille kertyy päivän aikana paljon erilaista likaa, joten kaikki lasten käytössä olevat tilat siivotaan vähintään kerran päivässä.

Siivouksessa huomioidaan erityisesti kosketuspinnat, WC-istuimet, potat, hanat, ovenkahvat, kalusteiden ala- ja yläpinnat, tuolien käsinojat ja eritetahrat. Päiväkodeissa on käytössä eritepakki, josta löytyy kaikki tarpeellinen eritetahran poistoon. Eritetahradesinfektion tekee se henkilö, joka havaitsee eritetahran ensimmäisenä.

Epidemia-aikana (flunssat, vatsataudit) päiväkodin siivousta tehostetaan normaalista ylläpitosiivouksesta ja käyttöön voidaan ottaa desinfiioivia siivousaineita.

10.ERITETAHRADESINFEKTIO

Päiväkodissa pinnoille voi tulla eritetahroja, esimerkiksi sylkeä, verta, virtsaa, ulostetta, oksennusta, ym. kudostenestettä. Näitä eritteitä puhdistettaessa käytetään aina suojakäsineitä. Jokainen työntekijä on velvollinen huolehtimaan eritetahradesinfektiosta. Päiväkodin eritahrapakkia säilytetään yhteisesti sovitussa paikassa, lasten ulottumattomissa. Viimeisin käyttäjä huolehtii siitä, että pakkiin jää kaikki tarvittava seuraavaa käyttäjää varten.

Eritetahrapakin sisältö:

- kertakäyttö käsine paketti
- kertakäyttö esiliina
- kertakäyttö suu-nenä suojuus
- kertakäyttöiset imeytysliinat (esim. käsipyyhe tai kertakäyttösiivousliina)
- käyttövalmis desinfiointiliuos (1000ppm kloori)
- jätepussit
- käsihuuhe
- laminoitu eritetahradesinfektio-ohje

Jokainen henkilökuntaan kuuluva huolehtii työssään syntyneiden eritetahrojen poistamisesta.

Eritetahradesinfektio on hoitotoimenpide!

Kaksivaiheinen eritetahra desinfektio

1. Pue suojakäsineet desinfiointuihin käsiin.
2. Imeytä erite siivouspyyhkeeseen ja laita jätepussiin
3. Ota desinfiointiainepullo käteen, jossa on vielä puhdas käsine
4. Käsittele tahra-alue riittävällä määrällä desinfiointiainetta (kloori 1000 ppm) ja pyyhi tahriintunut alue puhtaaksi
5. Laita siivouspyyhe ja suojakäsineet suoraan jätepussiin.
6. Desinfioid kädet

Vatsatautieristyksissä eritetahrojen poistamisen lisäksi on tärkeää huolehtia tehostetusti kosketuskohtien ja WC-tilojen desinfiomisesta.

11. EPIDEMIATILANTEET

Jos päiväkodissa on poikkeuksellinen määrä infektioita (ryhmän koosta riippuen 2–5 sairastunutta), tai taudinaiheuttaja on poikkeuksellinen, päiväkodin työntekijä ottaa yhteyttä hygieniahoitajaan. Hygieniahoitaja neuvottelee jatkotoimenpiteistä tartuntataudeista vastaavan lääkärin kanssa.

Hygieniahoitaja Katja Latvala, p. 040-197 2771

Kts. myös Lasten yleisimmät tartuntataudit varhaiskasvatuksessa – opas huoltajille ja henkilöstölle.